

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת יבמות

דפים קטו - קכב, פרשת בשלח תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

פרק ט"ו - האשה שלום

דף קטו-קטז

*עדות אשה שמת בעלה והאיבעיות. *המקרים דחיישין מעשה שהיה.

- א. עדות אשה שמת בעלה 1. שלום בינו לבינה ושלום בעולם נאמנת להנשא ולהתייבם, ורבי יהודה מצריך שתבא בוכה ובגדיה קרועים. 2. כשיש מלחמה בעולם אינה נאמנת כיון דאמרה בדדמי ויכול עדין להתרפאות, ובאמרה שמת על מטתו נאמנת. 3. אם היתה קטטה ביניהם לא נאמנת, ואינו באומרת לבעלה בכעסה גרשיני אלא באומרת גרשתני בפני פלוני ואמרו להד"מ, וטעמא דלא נאמנת משום דמשקרא או אמרה בדדמי ואיכא בינייהו קטטה שהבעל ארגיל. 4. דעת רבא ברעבון, בתחילה קאמר שנאמנת דעדיפא ממלחמה, ואח"כ קאמר שדינה כמלחמה, ולמסקנא גריעא ומותרת רק אם אומרת מת וקברתיו. 5. מפולת ושילוח נחשים כמלחמה. 6. פליגי גבי דבר כיון דאמרי אינשי שכל אחד מת כאשר מגיע זמנו, ונחלקו האם מאמינה לזה או שאומרת בדדמי.
- ב. האיבעיות בעדות אשה 1. החזיקה היא מלחמה בעולם האם אמרינן מה לי לשקר או שאינה נאמנת משום שמוחזקת לומר בדדמי, ומייתי עישנו עלינו לא נאמנת ודחי דתלינן שגם לבעל התרחש נס, ובהעידה שנפלו עליהם ליסטים נאמנת כיון דאשה כלי זינה עליה. 2. היתה שריפה והאשה אמרה חזו גבראי וראו איש חרוך ופסת יד, לרבא נאמנת ולר"א בר אבין אינה נאמנת וכמו בעישנו עלינו דשמא בעלה נעשה בעל מום וברח והגופה היא של אדם אחר. 3. עד אחד במלחמה האם נאמן דעבידא לאגלווי או שהיא לא דייקא, ומייתי ר"ע מעדות נחמיה איש בית דלי דמקבלים עדות מעד אחד כשיש גייסות ודחי דקאמר שא"א לו לבא ולהעיד לפני חכמים, ושני ת"ח שהיו בספינה שטבעה שהיא כמלחמה ורבי התיר ע"פ נשים ודחי דע"כ התיר ע"י סימנים שהרי זהו מים שאין להם סוף. 4. עד אחד בקטטה בעי כיון דעבידא לאגלווי לא משקר או דהכא לא תדייק, ועלתה בתיקו.
- ג. המקרים דחיישין 1. מפקיד שומשומי שנתן סימן ואמר הנפקד דהני אחרני, להו"א המפקיד נאמן וכמו גבי שני ת"ח דלא אמרינן דהני אחרני, ודחי דהתם קאמרי סימנים אבל הכא החשבון אינו סימן ואמרינן שפינה. 2. מחלוקת בכלי שכתוב עליו תרומה, להו"א פליגי שמא פינה, ולמסקנא לכו"ע חיישין אלא המח' כיון שנשאר כתוב האם אמרינן ששכח לקנח את האות שזה סימן שלא

פינן. 3. תרי יצחק, לאביי חיישין כמו בגט שנמצא ובדקו, לרבא לא חיישין דא"כ על כל העולם להבדק. 4. שטר בשמות שוין אפילו דשכיחי מגבינן, דלמאי נחוש: לנפילה נזהר, לפקדון לא יפקיד אצלו, ולמכירה אותיות נקנות במסירה. 5. הגט בסורא נכתב ונמצא והמגרש היה בנהרדעא, לאביי פסול ולא חיישין למידי, לרבא כשר וחיישין מפני גמלא פרחא או קפיצה או דמסר מילי לסופר.

ד. תקנה משום מעשה שהיה 1. גט לב"ה דוקא בבאה מן הקציר ובאותה מדינה דאל"כ מרתת, ולב"ש דברו חכמים בהוה ושכיחי שיירתא. 2. העברת מי חטאת לר"ח בן עקביא בירדן וספינה ולחכמים בכלי, ופליגי להו"א במח' ב"ש וב"ה, וקאמר דרבנן אתו אף כב"ה דקאמרי דווקא במיתה משום מרתת, ורחב"ע אתי אף כב"ש דבמיתה אמרינן דייקא ובמי חטאת דווקא בהא גזור רבנן.

ג. דף קיז

*הלשון ליטול כתובה. *נאמנות בעדות אשה. *סתירה בעדות מיתה.

א. בנישאת לב"ש נוטלת כתובה שהרי נישאת לאחר ולהו"א דב"ה אינה נוטלת כמו גבי ירושה שהאחים לא נכנסין, ואמרינן שהיבם נכנס דדרשין מדרש תורה דקם על שם אחיו. והלשון שאומרת 1. התירוני להנשא, נותנים אף כתובה. 2. תנו לי כתובה, אף אין מתירין להנשא. 3. בעי בהתירוני ותנו כתובתי האם אמרינן שאומרת לב"ד הכל. 4. את"ל מתירין, תנו כתובתי והתירוני האם באה על דעת כתובה או שלא יודעת במה ניתרת, תיקו.

ב. נאמנות בעדות אשה 1. כולם נאמנים, ואפילו פסולי עדות. 2. חמשת הנשים שאינן נאמנות: חמותה, בת חמותה, צרתה, יבמתה, בת בעלה. 3. בעי בבת חמיה כיון דליכא אמא ששונאת ומאידיך הבעל אוכל את עמל אביה, ומייתי דאמרינן חמשה ולא ששה ודחי דקאמר שיש בזה חמשה טעמים. 4. רבי יהודה גריס שבע נשים ומוסיף אשת אב וכלה כיון שמגלה את מעשיה, ולרבנן הם בכלל חמותה ובת בעלה ואינו חידוש משום שנאמר כמים הפנים לפנים ולר"י ההוא בד"ת כתיב. 5. בעי חמותה הבאה לאחר מכאן אם תתייבם האם מחשבת שתפול ליבם ותשנאנה מעכשיו, ומייתי ממת בעלי ואח"כ חמותה אסורה דמקלקלה, ודחי דהתם כבר רגש צערא.

ג. סתירה בעדות מיתה 1. עד אחד אומר מת והתירוה להנשא ואח"כ בא עד אחד ואמר לא מת, לא תצא מהתירה, ואם טרם התירוה לא תנשא. 2. אחד אומר שמת ושנים אומרים לא מת תצא, ואיירי בשני פסולי עדות וכרבי נחמיה דקסבר אזלינן בתר רוב דיעות אף בכשרים, או שהעדות הראשונה היתה ע"י אשה אבל שתי נשים נגד איש הוה כפלגא ופלגא. 3. שנים אומרים מת נגד אחד תנשא אף שהמתירים הם פסולי עדות, וקמ"ל דאזלינן בתר רוב דיעות לקולא. 4. אחת אומרת מת וצרתה אומרת נהרג, לר"מ לא ינשאו כיון דמכחישות, ולר"י ינשאו דמודו שאינו קיים. 5. אחת אומרת מת ואחת אומרת לא מת, רק האומרת מת תנשא ותטול כתובתה ולא אמרינן שאכנן מת ובאה לקלקלה, ודעת רבי אלעזר דבהא נמי פליגי ולר"מ תרווייהו לא ינשאו כיון דמכחישות ולרבי יוחנן האומרת לא מת לא היא הכחשה ור"מ מודה שיכולה להנשא.

ג. דף קיח

*לצאת מידי עבירה. *הלכה לחו"ל. *זיכוי גט.

א. המקרים וכיצד אמרינן שיש לצאת מידי עבירה 1. הלכה עם בעלה למדינת הים ואמרה מת בעלה, לר"ט מותרת לינשא וצרתה ממשיכה לאכול תרומה, ולר"ע לא יוצאת מידי עבירה עד שתאסר להנשא וצרתה אסורה בתרומה. 2. מת בעלי ואח"כ חמי, לר"ט תינשא וחמותה כנשואה, ולר"ע תרווייהו בספק, וקמ"ל חמותה דצערה מילי דעלמא ותשמיש דצערא דגופה והלכה כר"ט. 3. קידש

אחת מחמש נשים נותן גט לכולן, וכתובה לר"ט מניח ביניהם ומסתלק, ולר"ע עליו לשלם לכל אחת. 4. גול אחת מחמשה, לר"ט מניח גזילה ביניהם ולר"ע עליו לשלם לכל אחד, ופלוגתייהו לר"ש בן אלעזר בקידוש בביאה ובגזל אבל בקידושין לכו"ע סגי להניח, ולת"ק פליגי בקידושי כסף ובלוקח אבל בביאה ובגזל לכו"ע צריך ליתן לכ"א.

ג. המקרים שהלכה למדינת הים 1. הלכו היא ובעלה ובנה ואמרה מת בעלי ואח"כ בני נאמנת, בני ואח"כ בעלי אינה נאמנת להתייבם אבל עליה לחלוץ דחוששין. 2. ניתן לי בן במדינת הים, מת בני ואח"כ בעלי נאמנת, ומת בעלי ואח"כ בני לא נאמנת, וחולצת. 3. ניתן לי יבם, בכל גוונא נאמנת. 4. הלכה עם בעלה ויבמה, בכל גוונא לא נאמנת. 5. אין נאמנות לאשה לומר מת יבמי או מתה אחותי, ואיש אינו נאמן לומר מת אחי או מתה אשתו.

ג. המקרים לזכות גט 1. במקום יבם ספק אי הוי זכות, כדאמרין חולצת. 2. במקום קטטה אמרינן דאפ"ה הויא חובה דטב למיתב טן דו, וכן בבעל גוץ מנפץ צמר ושמץ פסול, ותנא כולן מזנות ותולות בבעליהן.

הדן עלך פרק ט"ז – האשה שלום, פרק ט"ז – האשה בתרא

פדף קיט

*החששות בהלך בעלה. *עדות שתי יבמות.
א. החששות בהלך בעלה למדינת הים 1. הלכו בעלה וצרתה, חוששת שמא צרתה מעוברת ולא חוששת שהתווספה לה צרה ולא חוששת שנולד יבם, ואם חמותה יצאה מלאה לת"ק חוששת ולרבי יהושע אינה חוששת. 2. רישא דלא תנשא מני ר"מ דחייש למיעוטא שלא יולדות, ולא כרבנן דאזלי בתר רובא אף ברובא דליכא קמן כגון קטן וקטנה. 3. סיפא דלא חוששת שחמותה מעוברת קשיא דלא אתיא כר"מ דסמוך מיעוטא דמפילות למחצה נקיבות ואיכא מיעוטא דזכרים, ותירץ להו"א כיון שהחזקה לשוק או דחששו באיסור כרת ולא בלאו, ולמסקנא ברישא סמוך מיעוטא דמפילות לחזקתה ליבום והוי פלגא ופלגא ואסורה, ובסיפא איכא חזקה לשוק ורובא לשוק והויא מיעוט דמיעוט ולא חייש ר"מ. 4. ההמתנה, לעצמה שלשת חדשי הבחנה, ולצרתה תשעה חדשים דלידה או דעליה להמתין לעולם שמא יש ולד של קימא ותצטרך כרוז לכהונה, ובמת בעלי ואח"כ מת בני חוששין לדבריה וחולצת איירי בגרושה או באומרת שנחבאה עמו במערה.

ג. שתי יבמות שכל אחת אומרת מת בעלי 1. אם אין לשתיהם עדים או בנים כל אחת נאסרת מחמת השניה שמא יש לה יבם. 2. למי שיש עדים שמת בעלה אסורה משום יבם אבל השניה מותרת דודאי אין לה יבם. 3. למי שיש בנים מותרת לשוק. 4. לאחת יש עדים ובנים תרוייהו מותרות. 5. נתיבמו ומתו היבמין, לת"ק אסורות להנשא לשוק ולר"א הואיל והותרו ליבמין הותרו לכל אדם.

פדף קכ

*עדות צרתה ומ"ט. *עדות מיתה. *שומא.
א. בעי האם טעמא דר"א משום דצרה מעידה לחברתה או שאינה מקלקלת את עצמה, ונפ"מ האם הצרה יכולה להנשא לפניה. והשמועות 1. הואיל והותרו ליבמין הותרו לכל אדם ש"מ משום קלקולא, ודחי דר"א קאמר לדבריהם דרבנן ואמרי ליה שאומרת תמות נפשי עם פלישתים. 2. לר"א הואיל והותרה היא הותרה צרתה דחינן דזהו דווקא בנישאת, ולא חיישינן שבאה עם גט בידה דאיירי שנישאת לכהן.

ג. העדות על מיתת אדם 1. מעידין על פרצוף פנים פדחת וחוטם שנאמר הכרת פניהם, עד שראו

שתצא נפשו ובתוך ג' ימים מהמיתה, ולר"י בן בבא אין כל האדם המקומות והשעות שוין. 2. לא מעידין ע"פ סימנין, ואתי כמ"ד סימנין דרבנן, ולמ"ד דאורייתא משום דחיישינן לשאלה מלבד בדברים שאדם לא משאיל כגון אוכף כיס ארנקי וטבעת, ולא מהני בסימנים גרועים כגון ארוך וגוץ וכלים חיורי וסומקי. 3. מגויד אינו מטמא פליגי אי חיישינן שיחיה, ובסכין מלובנת לכו"ע יכול לחיות. 4. ראו חיה אוכלת בו לא מעידין, ובאוכלת ממקום שיוצאת נפשו מעידים. 5. ראה ששחטו בו רוב שתי סימנים וברח אפילו שיכולים לכתוב על פיו גט לאשתו מיהו סופו למות, ואין גולה על ידו דחיישינן שמא הרוח בלבלתו או שמא קירב את מיתתו ונפ"מ ששחטו בביתא דשישא ופרכיס או בחוץ ולא פרכיס. 6. לר"י בן בבא אין כל האדם והשעות והמקומות שוין ובעי האם פליגי לקולא או לחומרא, ומייתי דהעידו על טביעה לאחר חמשה ימים ודחי דמיא צמתי בגוף שלם אבל כשיש מכה מרזו, ואם הוציא והו לא ראוהו מיד תפח ואין מעידין.

במה נחלקו אם מעידין על השומא 1. סימנין דאורייתא או דרבנן. 2. לכו"ע דאורייתא, ופליגי בשומא מצויה בבן גילו, או בעשוי להשתנות אחר מיתה. 3. לכו"ע סימנין דרבנן, ופליגי אי שומא הוא סימן מובהק.

דף קבא-קכב

*נפילה למים והמקום. *העדויות במיתה.

א. נפילה למים 1. באין להם סוף אשתו אסורה שמא עלה ממקום אחר, ואם נישאת לא מפקינן. 2. ביש להם סוף וזהו שרואה מארבעת רוחותיו שלא עלה לרבנן שרי ור"מ אוסר ומייתי דעלה אחר ג' ימים. ומייתי לחכמים אין מזכירין מעשה ניסים שהיה של שיש ולא ישן וחי, ולר"מ הו כפיין ויכול לישון פורתא. 3. אחד ששלשלוהו לים ועלתה רגלו ואמרו מן הארכובה ולמעלה תנשא. 4. אדם נכנס בלילה למחילה של דגים ובבקר יצא וראה הספד בביתו, לא שכיחא במים שיש להם סוף. 5. בצורבא מרבנן פליגי אי שרי במים שיש להם סוף, כיון שיש לו קול. 6. ר"ע טבע במים שיש להם סוף ונזדמן לו דף של ספינה ונענע ראשו לכל גל, וכן ר"מ ניצל ע"י שגל טרדו לגל עד שהגיע ליבשה.

ב. מקום הנפילה והדין 1. לגוב אריות חיישינן שמא ניצל. 2. לחפירת נחשים פליגי אי לא מעידין דחיישינן דחבר הוא, ולת"ק מעידין משום שהורגים אותו בגלל הדוחק. 3. לכבשן האש מעידין. 4. ליורה מרותחת מלאה יין ושמן מעידין, ולרבי אחא ביין לא מעידין משום דמכבה ואמרו לו דסופו מבעיר.

ג. העדות על המיתה 1. מהני אף אם שמע מנשים שחזרו מהלויה, וכן בתינוקות שתיארו את הלויה. 2. העדות בגוי: במתכוון להתיר אינה עדות, מסיח לפי תומו היא עדות כגון הפונדקית, במכון לומר שמת מחלוקת, ואם מתפאר שהרג אינה עדות. 3. מעידין לאור נר ולבנה. 4. שמע בת קול לב"ש אין מעידין ולב"ה מעידין, ולא חיישינן לשד כגון שראו דמות אדם ויש לו בבואה דבבואה, ואין לחוש טפי מפני שעת הסכנה דעיגונא. 5. עד מפי עד, בהתחלה לא קבלו וכן דעת ר"א ורבי יהושע ולר"ע אף לא מקרובים, והחזיקו לקבל אף מפי עבד ואשה. 6. רבי טרפון התיר את אשת אריה מכפר שיחיא, ופליגי האם א"צ דרישה וחקירה כמו בדיני בממונות וה"נ איכא כתובה, או דצריך כיון דהוי כדיני נפשות משום היתר אשת איש.

הדון עלך פרק ט"ז – האשה צתרא, וסליקא לה מסכת יבמות

שאלות לחזרה ושינון

- ג. המקרים לזכות גט (2) הדרן!
פרק טז- האשה בתרא
- א. החששות בהלך בעלה למדה"י (4)
ב. שתי יבמות שכל אחת אומרת מות בעלי (5)
- א. מ"ט צרה מעידה לחברתה והשמועות (2)
ב. העדות על מיתת אדם (6)
ג. במה נחלקו האם מעידין על השומא (3)
- א. נפילה למים (6)
ב. מקום הנפילה והדין (4)
ג. העדות על המיתה (6)
- פרק טו- האשה שלום
א. דף קטו קטז
ב. עדות אשה שמת בעלה (6)
ג. האיבעיות בעדות אשה (4)
ד. תקנות משום מעשה שהיה (2)
- א. כתובה באמרה מות בעלי, והלשון שאומרת (4)
ב. נאמנות בעדות אשה (5)
ג. סתירה בעדות מיתה (5)
- א. כיצד אמרינן שיש לצאת מידי עבירה והמוח' (4)
ב. המקרים שהלכה למדה"י (5)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות	יבמות	ברכות עם מחודדין בפיד.
עבודה זרה הוריות	כתובות	שבת מהדורה חדשה.
מחודדין בפיד	נדרים	עירובין
זבחים	נזיר סוטה	פסחים
מנחות	גיטין	שקלים ר"ה
חולין	קידושין - עם תורתך שעשועי,	יומא
בכורות עם הקדמות ומושגים	סימני הדרף, ותוספתא	סוכה
ערכין-תמורה	בבא קמא	ביצה תענית
כריתות-מעילה	בבא מציעא	מגילה-פורים עם מדרש,
נדה	בבא בתרא א-ב	תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
	סנהדרין א-ב עם "יש סדר	מו"ק חגיגה
	לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל- סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד- שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע- על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דרך ישרה- כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה- לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים- סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל
לפרטים תגובות והערות:
yesodot100@gmail.com

~121~

המערכת